

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi ré-
szére vonatkozó közle-
mények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyv-
kereskedése, hová az
előfizetési pénzek, hir-
detések, hirdetés-díjak
és reclamatiók
küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — Hirdetési díjak: Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyitár”-ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, va-
sárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással,
vagy vidékre postán

egész évre . 6 frt —
fél „ . 3 frt —
negyed „ . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Szomorú állapotok.

Mig a Lajthán tul történő dolgok hetek óta miniscerizissal fenyegetik a jelen állapotok megváltoztatását, addig a határvidék egyik ezredében kiütött, — szinleg ugyan csekély, de siker esetében kiszámíthatlan eredményű fegyveres lázadás az ot-tani állapotokat a legszomorubb szin-
ben tünteti fel.

A cseh mozgalmak nem maradtak hatás nélkül a birodalom többi tartományaira. Szerényebb hangon van ugyan irva felir-
tuk, hanem követeléseik nem csekélyebbek, mint a cseheké. Saját tartományi gyűléseik-
ből választani delegatusaikat, mindenik tar-
tománynak külön kancellárja legyen, s bel-
ügyeiket önmaguk intézzék. Ezek a sze-
rény kívánságok, melyek mellé a csehek még a koronázást is kikötötték, ha a bi-
rodalom többi része jó lábón kíván velük
maradni.

E kívánságok, helyesebben követelések megadása, vagy megtagadása fogja eldön-
teni a ministerválság égető kérdését.

A közös birodalmi kancellár ez enged-
mények megadását sem a dualismus-, sem a birodalom hatalmi állásával megegyeztet-
hetőnek nem tartja, s e feletti aggodalmait a felség előtt is kinyilvánítja.

A felség még ugyan nem határozott, de mint a jelekből látszik, hajlandónak mu-
tatkozik az engedményekre.

A napokban hihetőleg bizonyosat fogunk tudni, s oly események történetét látni, me-

lyek a birodalom tulsó felében korszakot fognak alkotni.

De térjünk át a minket közelebről ér-
deklő határvidéki lázadásra, mely ugyan már istennek hála elnyomatott. A legujab-
ban vett tudósítások nagyon furcsa szinben tüntetik fel e csekély területre szoritkozott fegyveres felkelést.

A főcinkosok ezek szerint európai ösz-
szeköttetésben állottak, s az irányt egye-
nesen a párisi forradalmi bizottmánytól vet-
ték, közvetlen összeköttetésben állott a szt-
pétervári forradalmi egylettel, valamint a pesti munkás zavargások intézőivel is.

A forradalmi bizottmány a Lajthán tul történetekkel szemben, elérkezettnek hitte az időt, — a tavalyi bécsi és ez idei pesti kudarc után — egy anyagi s szellemileg nyomorgó néppel lépni fel, s mint látszik, szavai nem hangzottak el üresen, — a szép ígéretek megtették hatásukat, a bárgyu nép fegyverhez nyult, — mily eredménnyel, azt már tudjuk.

A veszély egy időre szinleg elmúlt, de vajjon a hamvak nem rejtenek-e maguk-
ban szikrát, mely a legelső adandó alka-
lommal lángra lobbau?

A higgadtabb horvát közvélemény ugyan határozottan kárhoztatja a történeteket, de a többségben levő nemzeti párt működésé-
nek némi kifolyását láthatja azokban, mi bizonyára nem válik e pártnak dicséretére.

A kormány a tavalyi s ez idei felkelés-
ből meggyőződhetett, mily könnyű e mű-

veletlen népet felizgatni, s önvészedelembe vezetni.

Szolgáljanak a történetek a kormánynál oly erélyes és gyors intézkedések tételére, melyek az ily szomorú állapotok ismétlését megakadályozzák.

Hazai közügyek.

Az igazságügyministeriumban a bírósági szervezésre vonatkozó munkálatok élénken folynak. A bíróságok személyzeti létszámának megállapításával foglalkozó enquete, egy heti ülésezés után, befejezte munkálatát, s a bíróságok személyzetének létszámát megállapította, délutánra pedig — egy enquete hivatott egybe, mely hivatva lesz a bünvádi eljárást szabályozni, s a polgári perréndtartásban a szükséges módosításokat megtenni. A bírósági állomások iránti kérvények a napokban fognak véleményezés végett közöltetni, az illető törvényszéki elnökökkel. A községeknek járásokba történendő beosztása iránt szintén a napokban fog létre jönni a végleges megállapodás.

A pénzügyi bizotttság hétfői ülésén a határvidékre vonatkozó költségeket vette tárgyalás alá. A felvilágosításokat, melyeket a bizotttság a ministeriumtól várt, Kerkápoly pénzügyminister adta meg a ministerium nevében, s így a pénzügyi bizotttság véleményét jelentésében fogja kifejteni. Különbö magát illetéketlennek tartotta döntő véleményt mondani a felett, hogy a határvidék polgárosítása céljából tett intézkedések célszerűek-e, miután az országgyűlés maga lesz hivatva a ministerium előterjesztésére tett nézetét kimondani. A

TÁRCA

A „veleszületett” eszmék.

(Büchner Lajos „Kraft und Stoff” című művéből.)
(Vége.)

A szépiészeti fogalmak ellentétességéről az említett példákon kívül még igen sokat lehetne fölso-
rolni. Ha van valami közös e fogalmakban, úgy ez a nevelés és tapasztalat következménye. A művészetek egyik ága sem volt képes valaha oly eszményi valamit teremteni, mi nem a természet és a látható világ köréből vétettet volna. Ugyanezek állanak az erkölcsi fogalmakra nézve is. A természeti állapotban élő népek többnyire minden erkölcsi tulajdonokat nélkülöznek s oly kegyetlenségeket követnek el, melyekről a mívelt népeknek képzelete sincsen. A tulajdon erkölcsi fogalmát, például rendszerint vagy nem ismerik, vagy nagyon kevésbé; innen a nemcultivált népek hajlama a lopásra. Az indusoknál egy jól véghezvitt tolvajság a legnagyobb érdem. Az uj-caledoniaiak könnyen megosztják azt, a mijök van avval, a kinek rá szüksége van s a tárgyat, mit e pillanatban kaptak, a következő pillanatban annak ajándékozzák a kit előtalálnak, úgy, hogy valamely értékes tárgy gyorsan vándorol ezer kézen

keresztül. De nemcsak a tolvajság, hanem a gyilkosság is igen megszokott a természeti állapotban élő embereknél s Indiában egy borzasztó és ismeretes társulat létezik, a thugoké, mely társulat az orgyilkosságot vallási célokból titokban üzi. A dommarák, a tropikus Délafrika lakói, polygamiában élnek. Andersson anyát leányával talált egy törzsfőnök háremében. Brehm beszéli, hogy a kelet-sudani négek a csalást, tolvajságot és gyilkosságot nem csak hogy megbocsátják, hanem férfihoz méltó cselekedetnek tartják. Hazugság és csalás náluk a szellemi fenség gyözelmeül tekintetik a korlátoltság fölött. A somaliról Speeke kapitány beszéli, hogy a sikeres csalást helyesebbnek tartják az életfentartás bármilyen más neménél, s hogy az ily tettek elbeszélése főfűszerét képezik társalgásuknak. A fidschi-szigetbelieknek a vérontás nem büntett, hanem dicsőség. Szülök gyermekeiket és megfordítva, lelkifurdalás nélkül gyilkolják meg; bárki legyen az áldozat: férfi, nő vagy gyermek, a harctéren vagy orozva gyilkoltatott is meg, nagy dicsőség a fidschiknél. A hála érzetét oly kevésbé ismerik, hogy midőn egy idegen hajó kapitánya egy sérült kezű bensülöttét két hónapig át hajóján ápolt és meggyógyított s ez utóbbi elbocsátásakor egy löfegyvert kért ajándékba s e kérelme megtagadtatott: a ka-

pitány 300 dollár értékű holmijét felgyújtá. Észak-Abyssinia lakói, a bogos-okról beszéli Werner, hogy náluk a jó és rosszról fogalom egészen egybeolvad és semmi egyebet nem jelent, mint hasznos, és nem hasznos.

Erényes náluk a rettenthetlen, a vérboszuló és a hallgatag, ki haragját kedvező pillanatk magában rejt; a büszke és a tunya, ki a munkát megveti; a nagylelkű, vendégszerető, fényűző és ildomos. A rablás náluk érdem, de a tolvajságot megvetik. Waitz egy ilyen természeti emberről emlékezik, ki a jó és rossz közti különbségről kérdezett, eleintén tudatlanságát bevallá; egy kis idő múlva azonban hozzátévé, hogy jó az, ha mást feleségétől megfosztunk, s rossz, ha mi magunk fosztatunk meg. Hasonlót beszélt Lubbock János is a pólyneziai bensülöttekről, kik nyelvükön a jó és rossz fogalmát erkölcsi értelemben kifejezni nem képesek. Egy hittérítőnek, ki hiába magyarázá nekik, hogy rossz vagy bűnös dolog saját embertársait megenni, — naivul azt felelték: „De biztosítunk téged, hogy az nagyon jó.”

Dr. Dübak Uj-Angolország (Ausztrália) lakosait rajzolván beszéli, hogy ezek tökéletes vad állapotban élnek, lakházak, házassági kötelék, család nélkül s a szemérmesség teljes hiányával vannak. Házasságok csak tetszés szerinti időre kötöt-

bizottság az egész kérdést pénzügyi oldaláról tekinteti, s e szempontból szól ahoz, és miután a dolgok jelen állásában a határvidékre vonatkozó költségek részletes átvizsgálása alig eszközölhető, azoknak minden egyes ministeriumra eső tételét átalányképen megszávozta. Holnap a pénzügyministerium, költségvetését fogja tárgyalás alá venni.

Az ipartörvényjavaslat átvizsgálására kiküldött 15-ös bizottság hétfői ülésén a következő elveket állapította meg: valamely iparhatóság engedélye folytán föllállított üzlettelep káros befolyásával szemben az érdekelt szomszédok csakis ezen káros befolyás elhárítását, de soha az üzlet megszüntetését nem követelhetik. Ha a káros befolyás el nem távolítható, a nyújtandó kárpotlás iránt a rendes bíróság dönt. A 28-ik szakaszánál azon módosítás tételét, hogy fontosabb üzletek megindításának határideje kivételesen 3 évre is kiterjeszhető. Végül utasított a kormány, miszerint az első fejezethez egy új szakaszt szövegezzék, melyben azon személyek neveztessenek meg, kik az iparüzlet és kereskedelem gyakorlásából ki vannak zárva. A bizottság feljogosította az iparosokat bármely iparágat az ország több helyein is üzni, köteleességgé tévén az illetőnek fióktelepek megindítását az illető kereskedelmi hatóságnál bejelenteni. A bizottság azon tételt, mely az iparosokat csak saját vagy hasonló ipar készítmények eladására korlátozta, kitérte és az iparosokat feljogosította nemcsak saját, hanem mások készítményeivel is szabadon folytatni üzletet.

Gyula október 17-én.

A népnevelés tökéletesítését és általánosítását oly égető szükségnek ismeri már ma minden józan gondolkodású ember, melynek elhanyagolása, vagy ferde irányba vezetése az állami célok elérését lehetetleníti.

Mert a miveletlen nép a tapasztalás mai tanítása szerint nem lévén képes az anyagi és szellemi előhaladásának útjára vezető eszközöket felismerni sem, bármily tejjel és mézzel folyó Kánaán föld legyen is hazája, szegény marad; s buta szellemi tehetetlenségén a legcélszerűbb állami intézkedések is megtörnek, s a politikai szabadság s önkormányzat minden előnye reá nézve hasznavehetlenekké lettek; — s így nem csak független s az európai állam-concertben helyet foglaló nép nem lehet, de még csak tekintélyes névre sem vergődhetik.

Hazánk, habár nem utolsó is Európában az általános műveltség terén, de hogy mégis mennyire hátra maradtunk a szomszéd német, angol s fran-

cia nemzetektől, be kell ismerni annak, a ki tudja és látja, hogy azon nevelési intézetek, melyek ott már évtizedek óta virágzásnak örvendenek, nálunk még ma csak a kezdetlegesség első lépcsőjén vannak s hogy életbe léptetésük közelebb elhalt közoktatási ministerünk Eötvös József nagybecsű végjelentése szerint a viszonyok lehetetlensége miatt egyhamar nem is foganatosítható.

Mínt hogy azonban törvényhozásunk már kimondta az egyenjogúság elvét, s min hogy a valódi jóléthez, a való szabadsághoz, a tiszta erkölcsi élet-hez csak egy út vezet, mely az iskolákon visz keresztül, — s min hogy napjainkban már a köznép úgy a jogaira, mint a köteleességeire vonatkozó eszméket kezdi fontolgatni és azokat igyekszik a törvény és társadalmi irányban magának fejtegetni; — elodázhatlan köteleességünk lett a tömegnek oly mérvbeni nevelését minden áron legelső helyen foganatba venni, hogy az állami célok elérése ne szenvedjen hájtörést, épen azon elem által, melyet az állam a célhoz jutás tökéletesebb volta indokából a szabadságnak átadott.

De ha a nép általában jobban, áldozatkészebben nem pártolja a tanítókat, mint azt most teszi, fellelte hosszú lesz az út, mely a józan szabadságra s nemzeti nagyságra vezet.

Az 1868-ki törvényhozás ez érdemben már megtette köteleességét, de min hogy látunk, tapasztalunk kell, hogy ennek üdvös volta megtörik részint azon, mert a községi iskolák a felekezeti makacs ragaszkodásán a régihez megtörik; részint mert a felekezetek megtartott iskoláikba a törvényileg parancsolt rendet behozni vonakodnak vagy erőtelenekek; — az államnak tenni kell, hogy a törvény ily, a nemzet állami életét, nemzeti létét gyökerében érdeklő törvény foganatba is vétessék s életet nyerjen.

Nem célunk jelenleg fejtegetni azon intézkedéseket, melyeket kormányunk a népnevelés és néptanítók érdekében tett s tehetne még, csak rá akarunk mutatni azon legfőbb akadályra, illetőleg hátrányára a nevelési ügynek, mely szerintünk a néptanítók díjazásának oly csekély mérvűségében leli indokát, hogy azok sorsa javítása halaszthatlanná lett, mert a mostani állapot általános orvosolatlan hagyása nemcsak annyiban hat kártékonyan a köznevelődésre, hogy a szegény néptanító anyagi vergődése közepette, természetesen nem töltheti be teljes mértékben nagyszerű hivatását, hanem annyiban is, hogy — mint tapasztaljuk napjainkban már — a tehetségesebbek mindinkább elvonják magukat ezen háladatlanul jutalmazott nehéz pályától. — Ha az állam úgy az igazságkiszolgálta-

tás, mint a közigazgatás terén gondoskodott tisztviselőiről, hogy azok a megélés gondjai által kinozva ne legyenek; — szükségkép itt az ideje, hogy azokról, kiknek munkásságától várja, hogy népe a műveletlenség posványába szét ne máljon, hanem virágozzék s fényljen a mivelettség dicső sugarával; várja azon helyes irányt, mely ez országot hatalmassá s boldoggá teheti egyedül; szóval: várja a jövő boldogságot valahára komolyan gondoskodják.

Igen, mert bátrak vagyunk nyíltan kimondani, hogy a közelebb szemünk előtt történt véres események tanubizonysága szerint nem a hatalom polcán álló s milliónyi sereget uraló, a népek pénz és vér ereje felett rendelkező koronás fejek, nem is az állam ügyeivel megbízott országlárok tekintélyei között készül a népek boldog jövője és nagysága; nem a hatalom terjesztését, szilárdítását célzó politika biztosítja a népek jövőjét; ó nem! hanem a népmiveledés lassu, de biztos fejlődése volt a titkos rugó, mely hosszadalmasan bár, de biztosan hozta helyre évszázadok látszólagos hátrányait.

Ezért ezt figyelemmel kísérni, az ebben működőket támogatni, jólétben tartani, szaporítani, legfőbb kötelem azoknak, kik a hatalom mostani közvetlen tényezői, — hogy a népmiveledés üdvös terjedése által oszljék a babonás vakhit; terjedjen a munkaszeretet, szorgalom és a törvényes rend tisztelete erős gyökeret verjen a hitfelekezettel nem ismerő polgári és hazaszeretet, mely tényezők nélkül általános jólét és nemzeti nagyság nem lehet.

ly.

Külföld.

Benedetti leleplezéseire vonatkozólag, a „Journal des Debats“ ezeket írja: „Mi emlékezünk rá, hogy midőn a hadizenet véstéljes pillanatában sokan oly nagy zajt csináltak egy követünknek az omsi sétatérén történt bosszantásából és megsértéséből, némi kétséget fejeztünk ki a tény valósága iránt; most a követ maga mondja: „Hozzá kell tennem, hogy Emsben sem szegényítő, sem megsegényített nem volt, és hogy a király nagyon meg volt lepetve, midőn a bizonyos lapokban közölt mesét olvasta s ezen lapok mégis szomtanukra hivatkozni hitték magukat jogosítottnak.“ Valóban minél több világosság terjed ez ügy fölött, annál inkább megvagyunk lepetve azon könnyelműség, azon esztelenység és azon vakság által, melyel beleugrattak bennünket e gyalázatos kalandba. A gyöngye fő, mely fölöttünk uralkodott, megkezdte az új kor legnagyobb háborúját, mintha

nek; az anya az állatokhoz hasonlóan csak kezdetben törődik gyermekeivel; később az eredeti kötelék egészen feledésbe megy. A tulajdon tekintetében teljes communismus uralkodik, úgy hogy minden folytonosan elajándékozzatik. Még rozsbabul hangzanak Burton jelentései Kelet-Afrika négereiről. Ezek gondolkozása nem olyan, mint a miénk; minden logikai egybefüggést nélkülöz s csupa ellentmondással van teli. Résztét, becületesség, hála, gondosság, családi szeretet, szemérem, jóakarát, lelkiismeret stb. előttük teljesen ismeretlen dolgok. Nekik nincs történelmük, költészetük, elbeszéléscik, erkölcsük, emlékezetük; nincs az értekek által fölfogható dolgok keretén kívül menő gondolkozásuk, nincs sejtelmük az élet és halál nagy titkairól, nincs hitük, nincs vallásuk, kivéve a durva fetis-tiszteletet. Nem ismerik a rokonuk elhalta fölötti bánatot, szülő- és gyermek között nincs ragaszkodás; ellenkezőleg atya és fiu egymás között ellenségeskedésben élnek, miként az állatok. A kelet-afrikai néger gyilkol, rabol, lop, hazudik, játszik, iszik és koldul, a mint teheti. Ugyancsak a fentebb említett Lubbock J. szerint, az ausztráliai nyelvek csak a négyesig fejeznek ki számot; a már érintett dammarák s az abepoinok csak háromig, néhány braziliai törzs pedig csak kettőig számlál. Igen sok amerikai és

afrikai vad törzsek az ötös számot e kifejezéssel jelzik: egy egész kéz; a hatot: egy a másik kézből; a tizet: mindkét kéz; tizenegyet: egyet a lából; huszat: egy indus; vagy rövidebben tizenegyet: láb egy; tizenketőt: láb kettő; huszat: egész ember stb.

De a mivelet népeknél is az erkölcsi fogalmak tudvalevőleg a legszélsőbb végletekig különbözők s annyira viszonylagosak ellentmondók és különböző külső és egyéni nézetektől függők, hogy minden időben lehetlennék tetszhetett s mindig lehetlen lesz a jóróli fogalom valamely abszolút értékű meghatározását lehetővé tenni. A mindennapi élet ezer meg ezer jelensége könnyen igazolja ezt. Ha az erkölcsiség főtételei mindazáltal első tekintetre megingathatlanoknak látszanak, úgy ennek oka azon társadalmi szokások és szabályok határozott formájában keresendő, melyeket az emberi társaság önfentartására szükségeseznek lát és melyeket lassankint a tapasztalásokhoz képest megállapított, de e szokások és szabályok is a külső körülmények, különböző idők és nézetekhez képest nagyon váltakozók.

Ezenfelül az állam, a társadalom sok oly dolgot is bünül tekint, ami erkölcsileg dicséretes is lehet. Általában a „törvényes“ és „erkölcsi“ közötti különbség külső okok és körülmények kö-

vetkezménye, mi legerősebb bizonyítéka annak, hogy a jó eszméje nem bir abszolút beccsel. Az ember egész erkölcsi természete a legbensőbb összefüggésben áll külső körülményeivel. — A „veleszületett“ jogeszmé létezéséről még kevésbé lehet szó. Ha valóban léteznék e jogeszmé: miként lehetne akkor különbség a jog és törvény között?

Mindezekből következik, hogy nem lehet fogalmunk oly dolgokról, melyek a bennünket környező érzéki világ keretén kívül esnek. Minden tudományunk és fogalmunk viszonylagos és a bennünket környező érzéki dolgok kölcsönös egybehangoltságának kifolyása. A világosság nélkül nem lehetne fogalmuk a homályról, az alacsony nélkül a magasról, meleg nélkül a hidegről stb. Az „örök“ és „végtelen“-ről sem vagyunk képesek magunknak fogalmat alkotni, mert az emberi ész érzéki határainál fogva a tér és időben áthághatlan akadályba talál. Tehát semmi irányban sem birunk oly határozott tudományos tényekkel, melyek a „veleszületett“ eszmék lételének elfogadására kényseríthetnének. A természet sem szándéklatokat, sem célokat, sem pedig külső vagy magasabb helyről ráérőszakolt szellemi vagy anyagi feltételeket nem ismer, nem ismerhet. A természet kezdettől fogva önmagából fejlődött s önmagából fejlődik szünet nélkül.

csak strassburgi vagy boulogne-i expeditiójához akarna fogni. A különbség csak az, hogy a két első tette alkalmával csak saját személyét tette kockára, az utolsó esetben pedig Franciaországot is magával ragadta a végromlásba. Legyen ez lecke azon népek számára, kik nem tudják magukat kormányozni, vagy gyávaságból minden önállóságról lemondanak, s egészen egy ember kezébe teszik le sorsukat. A lecke kemény volt és borzasztó, de megérdemeltük, s most már nem marad számunkra egyéb hátra, mint gondolkodni a fölött.

A munkás kérdés Angliában, ugy látszik, már a társadalom körmére ég; mert épen azon oldalról kezdeményeztetett a munkás kérdés megoldása, honnét nem igen volt várható, az arisztokracia részéről. Mint Londonból írják, tizenkét lord választmányra vagy tanácsra alakította magát „az angol kézművesek javára,” s felszólította a munkások bizottságát, közölni velük a parlament elé viendő követeléseiket és kívánságaikat. A munkások bizottsága, engedve a felszólításnak, a következő hét kívánságot nevezte meg:

1. Az amerikai tartózkodási törvény behozatalát, hogy a munkások a városok körül könnyebben hozzáférhessenek egészséges lakásokhoz.

2. A grófságoknak és egyes helységeknek a self-governement nagyobb fokát engedni meg, mint eddig volt, egyuttal azon felhatalmazással, hogy közzé adja a földet szerzhessenek vagy adhassanak el.

3. A jó kézművesekre nézve a napi munkaóra számát nyolcban állapítani meg.

4. Az állam állítson föl saját költségén a munkás és szegény városnegyedek közepén ipariskolákat.

5. Hasonlóan piacokat is, hol a munkás házi szükségletét bevásárolhatja.

6. Hasonlóan mulattató helyeket és intézeteket a felüdülésre és szellemi kiképzésre.

7. Az országnak minden vasutja szerzettség meg az államtól, és igazgassa ő a közzé a postaintézményhez hasonlóan.

Németország. A császár szeptember 16-án a reichstágot egy trónbeszéddel nyitotta meg, a melyben a reichstág legfontosabb teendőjeül az államháztartás rendezése jelöltetik meg s aztán így szól: E részben meg fog történni az is, hogy a hadikárpótlás fölhasználása által, egyes szövetségi államoknak meg fognak téríteni az előlegek, melyeket eddig szövetségi célokra fordítottak, s ez által helyre fog állítani a normális viszony a birodalom s egyes tagjainak háztartása között, továbbá az államháztartásban bevezetetik a meghódított tartományrészt, s végül rendeztetik a birodalmi tisztviselők külső helyzete. Végül így szól: A külpolitika mezején a Franciaországgal most kötött béke megszilárdítására és fejlesztésére irányzott figyelmem annál osztatlanabb lehet, minthogy Németország viszonyai minden külkormány iránt békések és kölcsönös jóakarattal sugalmazvák. Fáradozásaim oda irányulnak, megszilárdítani az alapos bizalmat, hogy az új német birodalom a béke öre akar lenni; ez irányban egy különösen fontos, előttem különösen kedves földadat: Németország legközelebbi szomszédjaival, a hatalmas államok uralkodóival, melyek azt a keleti tengertől a bodeni tóig határolják, oly nemü barátságos viszonyt főtartani, miszerint ennek megbízhatósága minden ország közvéleményében minden kétségen felül álljon. Különös örömmre szolgál, hogy e nyáron a szomszéd államok személyesen hozzám közel álló uralkodóival történt találkozásaim a közbizalom gyarapodása által, Europa számára békés jövőt segítenek elő. A német birodalom és az osztrákmagyar császári állam földrajzi fekvésük és kölcsönös szellemi fejlődésük folytán annyira kényszerítőleg és oly sokszorosan vannak barátságos szomszédi viszonyra utalva, hogy eltávolítása mind annak, a mi e viszonyt, talán ezeréves multunk nem kívánt örökségének, harcainknak emlékezeté által megzavarhatná, — az egész német népben az elégedettség érzetét fogja felkölteni; hogy szemben a német birodalom összfejlődésével a nemzet nagy többségében meg van ez elégedettség érzete,

arról kezeskedik azon szives fogadás, a melyben a nagy haza minden helyén röviddel ezelőtt részesültem.

Legujabbak.

Zágráb, október 16. Biztos forrásból hallatszik, hogy a Starcevic Dávidnál talált kompromittáló iratok titkos fiókokban voltak elrejtve, s hogy azokból kiderül, miszerint a mozgalom vezetői a párisi internationale-lal és az orosz forradalmi párttal összeköttetésben voltak. Kvaternik, mint mondják, párisi parancs folytán helyzetetett a dolog élére.

Zágráb, október 16. Tegnap itt Milic orosz író elfogott és a megyei törvényszéknek adotta át. Elfogott továbbá Fabina, Károlyváros volt főkapitánya, a ki a katonai rögtönbíró elé kerül. Kiderült, hogy a Starcevicpárt szoros összeköttetésben volt a pesti munkásegylettel.

Kézdi-Vásárhely, okt. 16. A Kézdi-Orbai választás eredménye következő: Szavaztak 3250, Tisza Lajos kapott 2035, Szentkereszti 1027 szavazatot, hibás volt 188.

Zára, okt. 14. A landtag mai ülésén a választásokra vonatkozó előterjesztés, mint tegnap is, a kisebbség távolléte miatt nem tárgyalható. Reichsrath-követekké megválasztottak újra: Liubissa, Danilo, Beznani, Voinovic, Antonietti. Ezután határozatott, hogy egy fölrát intéztetik a fölségéhez, melyben csatlakozással a mult évi fölrathoz, arra kéretik a császár, hogy Horvát és Tótország képviselői léphessenek érintkezésbe Dalmácia képviselőivel, Dalmácia annexiója tárgyában; — kijelenti azonban egyideűleg a fölrát készségét minden rendszabályhoz, a mely által a monarchia hatalma és tekintélye erősülhet, továbbá határtalan bizalmát a fölségének atyai szándékai iránt. A kiegyezés egyedüli útjának jelöli meg a közigazgatás és törvényhozás átruházását az egyes tartományokra minden oly ügyben, a mely nem tartozik a császárság közvetlen egységét jelző ügyekhez; kijelenti teljes bizalmát a mai ministeriumban, s azon várakozását, hogy az alapon a legközelebbi reichsrath elé alkotmány reform fog terjesztetni. — Ezután a landtag-ülésszak a császárra mondott háromszoros „hoch” közt bezáratik.

Páris, okt. 15. A „Journal officiel” írja: Tegnapelőtt Berlinben három egyezmény iratott alá: egy területi egyezmény, nénelv határkiigazítások tárgyában; egy pénzügyi egyezmény, a melynek folytán 6 departement ki fog őrítetteti és egy vámegyezmény Elsass-Lotharingia egykori vámrendszere nézve. — A területi egyezmény a német parlament s a francia nemzetgyűlés jóváhagyásához van kötve. — A pénzügyi egyezmény szerint a köztársasági elnök ratificatiója után 6 departementot oda fog hagyni a porosz hadsereg, és pedig 14 nap lefolyása alatt. — A német kormány kijelenté, hogy az előbb követelt bankházak alájegyzése helyett megelégszik a pénzügyminiszter s a köztársaság elnöke aláírásával; azért e részért nem fizettetik kárpótlás, s nem adatik ki külföldre szóló váltó. A már előbb létrejött vámügyi egyezségek megtartatnak, azonban az elsass-lothringi termékek vámmentes bevitole Franciaországba az 1872. évre szorittatik. — Az idegen csapatok által való megszállás ezután csak 6 departementra terjed.

Turin, okt. 16. A Montcenis vaspálya ma fog végleg megnyitattani.

Ujdonságok.

A polgári kaszinó mint mult számunkban előlegesen említők, vasárnap csakugyan megtartá tisztújító közgyűlését, a tisztí kart következőleg választván meg: elnök lett Urbanecz Vilmos, al-elnök Habinay József, igazgató Nuszbek József, jegyző Kratochvill Gyula, pénztárnok Karg Gyula, könyvtárnok Hermann Hugó, ügyész Vásárhán Döme. A kör jövőjét biztosító üdvös határozatok hozatalában e közgyűlés sem szítkölködött. Vajha

határozatok ne csak papíron állanak, és polgáraink ügybuzgalma oly mérvben mutatkoznék az egylet érdeke körül, hogy annak más városokban virágzó ily körökhöz hasonló életet adhatna!

A főútcán levő Dáimelféle ház veszélyes állapota már többször adott alkalmat felszólalásunkra. Ma már azonban úgy áll, hogy rendőri állapotainkat bárki előtt is a legsiralmasabb szinben tünteti elő. A napokban ismét — nem tudjuk erőszakolt, vagy mi valószínűbb, önkénytelen lezuhanás következtében oly köhahaaz hullott le róla, hogy a járdán való közlekedést csaknem megakasztá. Hogy e ház ily életveszélyeztető állapotban nem maradhat, azt minden ember látja, csak — kinek legjobban kellene látnia — rendőrségünk nem.

A helybeli dalárda Katalin napján, a jövő hó 25-én táncmulatsággal egybekötött dalestélyt rendez. Nem tudjuk eléggé méltányolni az egylet e törekvését, mely által míg egy részről közönségünket a multból is kedves emlékezetű — kétszeresen élvezetes estélyben fogja részesíteni, addig a dalnak ily kitartó, nemes művelése által szép célja eléréséhez a legjobb eszközt választá e dalestély rendezésével. Az ily kísérletek által az egylet nem csak életjelt mutat, hanem egyszersmind a legbiztosabb uton indul a nagyobb versenyek alkalmávali sikerhez.

A szép Szulimán Ida esküvője Késmárki Istvánnal hétfőn délben ment véghez a kath. nagy templomban. Az ifju pár s a násznép mindjárt ez után a Kisjenő melletti ősi pusztára kocsizott, a nap örömeit megülendők, mely hogy tartós legyen — őszintén óhajtuk.

Kezdődnek a táncmulatságok. Vasárnap az újvárosi olvasókör a városháza nagy termében, — a „Komló” vendéglőse pedig — ugyancsak vasárnap — saját helyiségében rendez táncvigalmat.

A Vinkler ház kapujától kezdve 5-6 ölnyire oly gyalázatos pocsolya van, hogy óriási lábbakkal áldotta legyen meg az ég, ki vállalkozik rajta keresztül hatolni, kiben pedig nincs meg e tulajdon, vagy bátorság, tehet öszörös kerülő utat. E fölelmes pocsolya rendszeres fentartásáról nevezett ház udvarán a legpontosabban van gondoskodva. És ez ékesség a város kimért kellő közepén van és már évek óta, hanem a mi rendőrségünk évek óta szemet hunyt előtte.

A városunkon keresztül vezető főút alatti csatornát — az Ambrus ház előtt — újítják. Bizony ideje is már, hogy a város főútcáján levő posványok egy részétől e csatorna útján megszabaduljunk. Megtörténhetett volna e néhány forintba kerülő újítás már évek előtt, ugy legalább nem lett volna a város főútcája kacsa-tanya, — na de jobb hogy ma van, mintha holnapra halasztanók ezt is.

Egy honvéd huszár kedden kihágásáért bezáratván, ez annyira elkéséret az ujoncot, hogy felakasztá magát.

Halálozás. Özvegy Bertóthy Gáborné született Megele Veronika asszony, Megele Bertalan közbe- csülésben álló gazdatiszt nénye, e hó 16-án 64 éves korában M.-Berényben elhunyt. Mint tudósítónk értesít, a boldogult elvesztése általános részvétet keltett. — Jó gazdasszony, szives emberszerető s művelt lelkű nő volt. Temetése tegnap délután volt végbemenendő. Béke poraira.

Szerkesztőségünkhez beküldetett a „Nemzetgazdasági Közlöny” mutatójának száma, szerkeszti Heksch Sándor F. Átolvasván e lapot, örömmel győződünk, hogy e szakbeli irodalomban igen nagy hiányt fog pótolni tartalmas cikkei — s ügyes szerkesztése által. Előfizetési ára egész évre 8 ft, fél évre 4 ft. negyed évre 2 ft. Megjelenik minden vasárnap. Az előfizetési pénzek Pest kigyó utca 3. sz. küldendők.

Janó Sándor helybeli ügyvédnek kir. ügyész-szé történt kinevezését a hivatalos lap keddi száma hozta meg. Ugyan e lapban olvassuk a még be nem töltött — s nem is hirdetett — állomások megnyitására közölt pályázatot.

Az iskolaszék ma délelőtt Vadász Manó főtanfelügyelő ur elnöklete alatt szokott helyiségé-

ben ülést fog tartani. Eredményéről jövő számunkban.
Meghívás. Egyik polgártársamtól a napokban érdekes régi csontvázakat kaptam, melyek nézetem szerint valamely őssálat vázai lehetnek, de nem levén erről tökéletes bizonyosságban, annál fogva tisztelettel kérem fel az érdekes orvosi kart, hogy vasárnap d. e. 11 órakor a városi muzeum helyiségeiben megjelenni sziveskedjenek, hogy szakértői véleményük folytán tájékozást nyerhessek az említett csontok minősége felől. — Id. Magyarország János.

Felhívás.

A magyar királyi honvédségnek nagy feladat jutott jövőben megoldásul, mely egyelőre nem lát szik oly fontosnak, mint majdan a megpróbáltatás alkalmával fogja az utókor tapasztalni, midőn, — ne adja isten — hogy arra szükség legyen, de a honvédelem dicső korszakában a honvédség tetti-

Minden nemzet hadseregét csak a szellem teszi legesen fogja alkalmazni hivatását.

nagygyá, mely abban magának gyökeret vert és e szellem, mely a hadsereg sorait átlengeti megmentheti a hazát, dicsőséget hozhat a hadseregnek, — de megbuktathatja a hazát és gyalázatot hozhat annak hadseregére.

E szellemet akarom én a gyermekkorbeli fiatal-ságban felköltetni, hogy az általános honvédelmi törvények folytán honvédnek besorozandó ifju, midőn a honvédségnek tagjává válik, már tudja a könnyebb gyakorlatokat, melyet gyermekkorában játszva tanult meg és majdan az iskolákból kilépve oly magvát képezze a honvéd seregnak, mely a többinek a dicsőségre utmutatásul, a kitartásban és áldozathozatalban élő példátul szolgáljon és a hazá megmentését biztosítsa.

Minél fogva elhatároztam, mikép Gyulán egy gyermekszázadot alakítok, és azoknak játszva le-

endő kitanítását a mai kor által megkívántató gyengéd modorban elvállalom, — s e részben Birsy őrnagy ur által nemcsak támogatást voltam szerencsés nyerni adott ígérete folytán, de egy alkalmas altisztet is, a ki engem a gyermekek kitanításánál segíteni fog.

Felkérem tehát mindazon szülőket, kik gyermekeiket itt Gyulán a honvéd hatonai fegyvergyakorlatban és mozgásaiban idomítani és kisebb elemi korszerű kiképzetésben taníttatni óhajtják, hogy gyermekeiket Hajossy Ottó szerkesztő urnál 15 nap alatt beiratni sziveskedjenek, a hol egyszersmind azon szabályokról is tudomást szereznek magoknak, melyek arra nézve, hogy a gyermek-század tagjává lehessenek, — okvetlenül megkívántatnak.

Kelt Gyulán október 17. 1871. **Öry Béla**
 m. kir. honv. főhadn.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajossy Otto.

HIRDETÉSEK.

Hihetetlen és mégis igaz,

hogy az alább felsorolt saját gyártmányu s hivatalosan megvizsgált

jól szabályozott órák

három évi jótállás mellett oly mesés áron adatnak el.

- Csak 1 frt 50 kr, vagy 2 frt** egy valódi párisi bronz óra, 1 évi jótállás mellett.
- Csak 9 frt** egy valódi angol ezüst hengeróra kristályüveggel, másodperc-mutatóval, valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 12 frt** egy ezüst hengeróra, rugóra, erős kristályüveggel és láncsal, talmi-arany nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 15 vagy 20 frt** egy valódi angol ezüst horgonyóra, kettős köpenyes savonette, finom vésettél, egy valódi talmi-arany láncsal s jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol ezüst és tűzaranyozásu chronometer-óra, láncsal, éremmel talmi-aranyból, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 14 frt** ugyanaz, sokkal finomabb, egy keleti utmutatóval.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy valódi angol Prince of Wales remontoir óra a legerősebb nagyságu (kaliber) kristályüveggel, álanyművel, valódi talmi-aranya foglalva. Ezen órák a többiek felett azon előnnyel bírnak, hogy kules nélkül felhuzhatók. Ily órákhoz mindenki ingyen egy talmi-arany láncot kap éremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt** egy valódi angol hengeróra talmi-aranyból, legújabb mintájú, kettős kristályüveggel, mely alatt a számszám elzárva is látható, talmi-arany láncsal, éremmel és jótállási jeggyel együtt
- Csak 13 frt** egy valódi talmi-arany-óra kettős köpenyes, savonette, ruganyra, kistályüveggel, valódi talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 14 vagy 17 frt** egy egészen kisd női óra, valódi ezüstből, valódi aranyozással egy valódi talmi-arany láncsal és jótállási jeggyel.
- Csak 18 frt** egy valódi angol finom tűzaranyozásu ezüst chronometer-óra, kettős köpenyes, finom email-lírozással, valódi és finom talmi-arany lánc- és jótállási jeggyel.
- Csak 18 vagy 20 frt** a legfinomabb ezüst angol horgonyóra, 15 rubinra, legfinomabb talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etuival és jótállási jeggyel.
- Csak 20 frt** egy ezüst remontoir-óra, kules nélkül felhuzható, talmi-arany láncsal és éremmel.
- Csak 23, 25, 27 frt** egy női aranyóra, láncsal, éremmel és jótállási jeggyel. — 45—46 frtért gyémántkövekkel.
- Talmi-arany láncok** rövidek 1 frt, 1 frt 20, 1 frt 50, 1 frt 80, 2, 3, 4, 5, 7 frt, hosszuk 1 ft 50, 2, 2 frt 50, 3, 4, 5, 6, 8 frt.

Legnagyobb raktára a bécsi inga-óráknak, saját gyártmányuak.

Ismétlő-órák, melyek órát és negyedórát is ütnek, 40 frttól fölfelé.
Minden nyolc napon felhuzandók, 10, 18, 20 frtért a legnagyobbak.
Minden órát és félórát ütök, nyolc napon egyszer felhuzandók, 25—30 frtig a legnagyobb.
Legújabb saját találmány: Inga-órák két vagy több zenedarabot tartalmazók, minden órában egy darabot játszanak. **Zenélők,** két zenedarabbal 18—20 frt, három zenedarabbal 23—28 frt.
Valamennyi óra első minőségű és hamisítványokkal fel nem cserélendők.

Az összegnek előre beküldése, vagy utánvét mellett minden megrendelés 24 óra alatt teljesítetik. Nem szabályozott órák 2 fttal olcsóbbak. Árjegyzékek ingyen.

Időjárást jelző órák, melyek 12 órával előbb az időjárást jelzik, a schwarzwaldi fali órák alakjára, inga és nehezékekkel darabonként 60 kr. Egy jó fővénny-óra 25 kr, 40 kr. Egy állványos óra 2, 3, 4, 5, 6 frttól 10 frtig.
Pompás zenélők (melodionok) ugynevezett éghang, mandolin és tremolo hangon zenélve, **Strauss, Ziehrer, Offenbach, Mayerbeer** és **Rossini** stb. szerzeményeit játszva, egy darab 4 zenedarabos 7 ft 80 kr, 6 zenedarabos 18 frt. — **Fénykép-albumok** zenével: 8 frt 10—12, 15 frtig. — **Dohány-szelencék** zenével 7 ft 50. — **Szivaralmariomok** zenével: 18 frt. — **Varró-etuik** zenével 15 frt és százféle más cikke.
Csak 10 kr. egy órakules, mely minden órához használható.
Csak 50 kr. egy valódi schweizi rugany zsebóra, finom láncsal, éremmel és etuival; mindez csak 50 kr.
Csak 20 kr. egy megfelelő napóra láncsal és delejtűvel.
Csak 6 frt 50 kr. egy pompás párisi bronzóra üténnyel, üveg alatt, dísz minden szobának.
Csak 1 frt 50, 1 frt 80 vagy 2 frt a legfinomabb schwarzwaldi porcellán emaillezott falióra, melyekért a kezeség két teljes évre elvállaltatik.

Csak több évi tartózkodás után Angliában és Schweizban és a nagy kelendőség folytán vagyok képes az órákat olcsón adni.

RIX ANTAL BÉCSBEN

45)

12—12

Praterstrasse Nro 16.

A nálam vásárolt órákért 3 évig kezeskedem; az esetben, ha a 3 év alatt a rugó eltörik vagy más hiba esik, kötelezem magamat azt ingyen helyreigazítani.

Főáruhely: Bécs, Leopoldstadt, Praterstrasse 16.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szives megrendelésre megküldi a következő új találmányokat:
Szakálhagyma hiteles szer, melynek használata folytán 14 nap alatt a legteljesebb szakál vagy bajusz nő a csupasz helyen. A kezeség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használata folytán 12 nap alatt szeplő, májfoltok, pattanások, himlőhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságpör, az alkalmatlan izzadságot a lábakról eltávolítani. Csomagja 40kr.

Három pere alatt vakító fehérségű fogak. Legjobb fogszert, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehéreké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolítatik. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztíthatni. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A.-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjból sajtoltatik, minden világos hajzatot a leg-
 rövidebb idő alatt sötétté változtat. Egy üveg 25 kr.

Bútor-máz egy üveg ára 45 kr, elegendő egy egész szoba bútorzatára, s pótol minden fényezést. 46) 12—12

Villanyos fogkefék 45 krjával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál RIX ANTAL urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak.

TÉNY AZ,

hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifjuság minden külső előnyeit kölcsönzék és hogy frissesség, szépséget s a bőr simaságát késő korukig megőrizték. A hírneves madame de Pompadour XV-ik Lajos udvaránál, egy oly recept birtokában volt, mely neki előhaladott koráig veleszületett előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A papírosok, melyekben a szer őriztetett, egy főnemes család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcbor szépsége mai napig is bámulat tárgya és dr. Rix-nak, ki esetleg orvosi s egyéb érintkezésbe jött velök, sikerült a titokban őrzött papírok tartalmába betekinteni s ekként a Pompadour-pasztát, a nemében legfelülmulhatlanabb szert, az egész világ előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartó szer, melylyel a szeplők, májfoltok, kiütések minden az arcboron előfordulható illeten bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcbornek ifju frisséget kölcsönöz. Sok oldalu bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekintés végett mindenkinek nyitva állanak.

47) **En Rix Vilma** 12—12

mindenkit óva intek, hogy a másutt hirdett Pompadour-pasta vásárlásától őrizkedjék, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakáson vettetett. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezeség annyira biztosítva van, hogy a siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Egy tégely ára 1 frt 50 kr. o. é.
RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege, Thür 62.
 Köszönetiratok nem nyilváníthatnak.